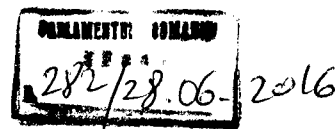

GVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

1161
16.06.2016

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă referitoare la procedura privind emiterea somației de plată pentru creanțele necontestate*, inițiată de domnul deputat PNL Varga Vasile împreună cu un grup de deputați PSD, UNPR și Minorități Naționale (**Bp. 78/2016**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare instituirea unei proceduri de emitere a somației de plată în scopul simplificării, accelerării și reducerii costurilor litigiilor referitoare la creanțele certe, lichide și exigibile necontestate, procedură care să poată fi instrumentată atât de către notarul public, cât și de către executorul judecătoresc, urmând ca intervenția instanțelor judecătorești să aibă loc doar în cazul contestării procedurii de către pârât.

Potrivit *Expunerii de motive*, pe rolul instanțelor judecătorești se află un număr foarte mare de cauze cu un grad de complexitate ridicat, aglomerarea instanțelor și cu acele cauze de o complexitate redusă poate conduce la întâzieri în soluționarea cauzelor care pot intra doar în competența instanțelor de judecată.

Conform inițiatorilor, prin propunerea legislativă nu se dorește introducerea unei proceduri subadiacente, care să condiționeze accesul la instanțele de judecată prin parcurgerea unei proceduri suplimentare, ca și condiție de admisibilitate a cererii de chemare în judecată, lăsându-se la

latitudinea reclamantului dacă înțelege să opteze pentru procedura propusă prin inițiativa legislativă examinată sau pentru procedura de drept comun, reglementată de Codul de procedură civilă.

II. Observații

1. *Noul Cod de procedură civilă (Legea nr. 134/2010, republicată, cu modificările ulterioare)* constituie expresia unui efort susținut desfășurat pe parcursul mai multor ani, în vederea creării în materie civilă a unui cadru legislativ modern care să răspundă pe deplin imperativelor funcționării unei justiții moderne, adaptate așteptărilor sociale, precum și creșterii calității acestui serviciu public, reprezentând un punct de cotitură în reforma instituțiilor dreptului și a justiției din România, venind și în întâmpinarea cerințelor Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare. Dispozițiile noului cod au urmărit să asigure accesul justițiabililor la mijloace și forme procedurale mai simple și accesibile și accelerarea procedurii, inclusiv în faza executării silite. În egală măsură *noul Cod de procedură civilă* a urmărit să pună accent pe dimensiunea preventivă a normelor sale, răspunzând și exigențelor de previzibilitate a procedurilor judiciare decurgând din *Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* și, implicit, din cele statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Dată fiind preocuparea esențială de asigurare a celerității soluționării cauzelor, concomitent cu îmbunătățirea calității actului de justiție, soluțiile legislative consacrate în noul cod urmăresc să răspundă atât în mod direct, cât și prin efectele preconizate, acestui imperativ, indiferent că este vorba despre sistematizarea etapelor procesului civil în așa fel încât să conducă la un dialog judiciar, în termeni clari și onești, de simplificarea formelor procedurale ori modificarea competenței materiale a instanțelor judecătorești, odată cu reșezarea sistemului căilor de atac sau, în fine, de măsuri de natură să ducă la responsabilizarea părților din proces.

Subliniem faptul că *noul Cod de procedură civilă (NCPC)* a reformat și sistematizat substanțial materia procedurilor speciale, instituind unele proceduri speciale noi (cum sunt procedura cu privire la cererile de valoare redusă sau procedura evacuării din imobilele deținute sau ocupate fără drept) sau codificând unele proceduri care făceau obiectul unor reglementări speciale, cum sunt procedura de declarare a morții sau procedura ordonanței de plată.

2. Cu titlu general, amintim că, în doctrină, au fost avansate mai multe condiții pentru a fi în prezența unei „*proceduri speciale*”, printre acestea figurând și cea ca specificul materiei litigioase să justifice deplin necesitatea inevitabilă de a institui o procedură specială¹.

Printre procedurile speciale instituite prin Cartea a VI-a a NCPC sunt de amintit procedura ordonanței de plată (art. 1.014 – 1.025 NCPC), procedura privind cererile de valoare redusă (art. 1.026 – 1.033 NCPC) și procedura privind evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept (art. 1.034-1.049 NCPC).

Cum este știut, procedura ordonanței de plată, reglementată de NCPC la art. 1.014 și următoarele a înlocuit atât procedura somației de plată (instituită prin *Ordonanța Guvernului nr. 5/2001 privind procedura somației de plată*), cât și procedura ordonanței de plată² (care a făcut obiectul *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 119/2007³ privind măsurile pentru combaterea întârzierii executării obligațiilor de plată rezultate din contracte între profesioniști⁴*).

Cele două proceduri reglementate prin acte normative cu caracter special au coexistat până la abrogarea lor, în doctrină și în practica judiciară existând opinii diferite în ceea ce privește corelația dintre cele două acte normative în situațiile de suprapunere a domeniului lor de aplicare. Instituirea unei proceduri unice de recuperare rapidă a creanțelor are, printre altele, avantajul de a fi înlăturat dificultățile constatate în practica instanțelor în

¹ A se vedea I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 617

² A se vedea, în același sens, și A. Constanda, în G. Boroș (coord.), *Noul Cod de procedură civilă: comentariu pe articole*, vol. II, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 603 și V. Lozneanu, în I. Leș (coord), *Tratat de drept procesual civil*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 380, în sensul că o parte din dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 5/2001 a constituit sursă de inspirație și pentru procedura omonimă instituită prin NCPC, a se vedea I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă: comentariu pe articole*, Ed. CH Beck, București, 2013, p. 1300; în sensul că procedura ordonanței de plată reglementată în NCPC este un rezultat al procesului de codificare, realizat prin includerea în noul cod a procedurii somației de plată, respectiv a ordonanței de plată, și că această abordare de tehnică legislativă a avut ca scop eliminarea criticatelor paralelisme de reglementare generate de existența concomitentă a două acte normative cu un domeniu similar de reglementare, a se vedea A. Rădoi, în VM Ciobanu, M Nicolae (coord), *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2016

³ La data intrării în vigoare a NCPC au fost abrogate, potrivit art. 83 lit. g) și i) din *Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă*, atât Ordonanța Guvernului nr. 5/2001, cât și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 119/2007

⁴ Ordonanța de urgență amintită a transpus în dreptul intern *Directiva 2000/35/CE privind combaterea întârzierii plăților în tranzacțiile comerciale* (publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene seria L nr. 200 din 8 august 2000); *Directiva 2000/35/CE* a fost abrogată de *Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale (reformare)*, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L nr. 48 din 23 februarie 2011.

aplicarea celor două proceduri paralele, ale căror trăsături caracteristice au fost îmbinate în noua procedură⁵.

Cu referire la atributele procedurii ordonanței de plată în doctrină s-a arătat, între altele, că aceasta constituie o procedură accelerată, abreviată, expeditivă pentru obținerea unui titlu executoriu, altfel ea nu și-ar avea rațiune. Procedura ordonanței de plată a fost concepută ca o procedură simplificată, „*asemănătoare*”, sub anumite aspecte, cu procedura de urgență a ordonanței președințiale (bunăoară, ca mijloc de probațiune se folosesc numai înscrisurile; nu se abordează fondul litigiului dintre părți; citarea părților se face potrivit regulilor referitoare la pricini urgente; părțile sunt citate numai pentru „*explicații și lămuriri*”; dacă debitorul nu contestă creanța prin întâmpinare, ordonanța de plată va fi emisă în termen de cel mult 45 de zile de la introducerea cererii; ordonanța trebuie pronunțată în cel mult 90 de zile de la data introducerii cererii creditorului; cererea în anulare trebuie făcută în cel mult 10 zile, etc)⁶.

Doctrina a relevat avantajele de necontestat ale procedurii speciale a ordonanței de plată în raport cu procedura de drept comun: rapiditate, costuri relativ mici, deblocarea unor situații litigioase, diminuarea întârzierilor cu care se efectuează plățile între entitățile prevăzute de această procedură, facilitarea accesului liber la justiție.⁷ În același sens, s-a subliniat că avantajele procedurii ordonanței de plată, prin caracterul său accelerat, expeditiv, sunt tentante pentru creditor, care poate obține rapid o ordonanță de plată cu valoare executorie.⁸

Cât privește domeniul de aplicare *ratione materiae* al procedurii speciale a ordonanței de plată, aceasta se aplică creanțelor certe, lichide și exigibile constând în obligații de plată a unor sume de bani care rezultă dintr-un contract civil, inclusiv din cele încheiate între un profesionist și o autoritate contractantă, constatat printr-un înscris ori determinate potrivit unui statut, regulament sau altui înscris, însușit de părți prin semnătură ori în alt mod admis de lege.⁹

⁵ A se vedea A. Constanda, în G. Boroș (coord.), op. cit., vol. II, p. 603

⁶ A se vedea I. Deleanu, op. cit., vol. II, pp. 666 și 668

⁷ A se vedea V. Lozneanu, în I. Leș (coord.), op. cit., vol II, p. 381

⁸ A se vedea V. Bozeșan, *Ordonanța de plată și cererile de valoare redusă: comentarii și jurisprudență potrivit noului Cod de procedură civilă*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 25.

⁹ Potrivit art. 1.014 alin. (1) NCPC, „(1) Prevederile prezentului titlu se aplică creanțelor certe, lichide și exigibile constând în obligații de plată a unor sume de bani care rezultă dintr-un contract civil, inclusiv din cele încheiate între un profesionist și o autoritate contractantă, constatat printr-un înscris ori determinate potrivit unui statut, regulament sau altui înscris, însușit de părți prin semnătură ori în alt mod admis de lege.

(2) Nu sunt incluse în sfera de aplicare a prezentului titlu creanțele înscrise la masa credală în cadrul unei proceduri de insolvență.

(3) Prin autoritate contractantă, în sensul alin. (1), se înțelege:

Și procedura cu privire la cererile de valoare redusă se înscrie, cum s-a arătat în doctrină, în cadrul noilor proceduri destinate a simplifica și accelera soluționarea litigiilor civile, opinându-se că reglementarea ar trebui să conducă în viitor la accelerarea procedurii judiciare și să ofere o mai mare satisfacție cetățenilor în privința eficientizării actului de justiție, în concordanță cu imperativele statului de drept.¹⁰ Procedura specială amintită – considerată în doctrină, printre altele, ca fiind o procedură formulară¹¹, standardizată, șablonizată, contencioasă (contradictorialitatea cu privire la dreptul alegat realizându-se, însă, de regulă, în scris) și abreviată (nu doar pentru faptul că se desfășoară prin formulare-tip și, de regulă, fără prezența efectivă a părților, dar și pentru că, obișnuit, sunt folosite ca probe numai înscrisurile)¹² – este aplicabilă în cazurile în care valoarea cererii, fără a se lua în considerare dobânzile, cheltuielile de judecată și alte venituri accesorii, nu depășește suma de 10.000 lei la data sesizării instanței.¹³ Și această procedură specială are caracter alternativ, reclamantul având alegerea între procedura specială menționată și procedura de drept comun.¹⁴

a) orice autoritate publică a statului român sau a unui stat membru al Uniunii Europene, care acționează la nivel central, regional sau local;

b) orice organism de drept public, altul decât cele prevăzute la lit. a), cu personalitate juridică, care a fost înființat pentru a satisface nevoi de interes general, fără scop lucrativ, și care se află în cel puțin una dintre următoarele situații:

(i) este finanțat, în majoritate, de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a);

(ii) se află în subordinea sau este supus controlului unei autorități contractante, astfel cum este definită la lit. a);

(iii) în componența consiliului de administrație ori, după caz, a consiliului de supraveghere și directoratului, mai mult de jumătate din numărul membrilor sunt numiți de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a);

c) orice asocieră formată de una sau mai multe autorități contractante dintre cele prevăzute la lit. a) sau b).”

¹⁰ A se vedea I. Leș, op. cit., p. 1315

¹¹ *Ibidem*, p. 1318

¹² A se vedea I. Deleanu, op. cit., vol. II, pp. 683-684

¹³ în conformitate cu prevederile art. 1.026 alin. (2) și (3) NCPC, procedura specială mai sus menționată nu se aplică în materie fiscală, vamală sau administrativă, în ceea ce privește răspunderea statului pentru acte sau omisiuni în cadrul exercitării autorității publice și nici cererilor referitoare la: starea civilă sau capacitatea persoanelor fizice; drepturile patrimoniale născute din raporturile de familie; moștenire; insolvență, concordatul preventiv, procedurile privind lichidarea societăților insolvabile și a altor persoane juridice sau alte proceduri asemănătoare; asigurări sociale; dreptul muncii; închirierea unor bunuri imobile, cu excepția acțiunilor privind creanțele având ca obiect plata unei sume de bani; arbitraj; atingeri aduse dreptului la viață privată sau altor drepturi care privesc personalitatea.

¹⁴ Potrivit art. 1.027 alin. (1) NCPC, „(1) Reclamantul are alegerea între procedura specială reglementată de prezentul titlu și procedura de drept comun.

(2) Dacă a sesizat instanța cu o cerere redactată potrivit art. 194, aceasta va fi soluționată potrivit procedurii de drept comun, cu excepția cazului în care reclamantul, cel mai târziu la primul termen de judecată, solicită în mod expres aplicarea procedurii speciale.

(3) Atunci când cererea nu poate fi soluționată potrivit dispozițiilor prevăzute de prezentul titlu, instanța judecătorească îl informează pe reclamant în acest sens, iar dacă reclamantul nu își retrace cererea, aceasta va fi judecată potrivit dreptului comun.”

Amintim, în context, și posibilitatea oferită creditorului de dispozițiile art. 1.042 NCPC, de a obține, în procedura specială privitoare la evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept, și plata chiriei/arenzii exigibile. Și în acest caz, reclamantul are alegerea între această procedură specială și procedura de drept comun. De asemenea, dispozițiile Titlului XI al Cărții a VI-a a NCPC nu aduc nicio atingere drepturilor locatorului sau proprietarului la plata chiriei sau arenzii, la plata de despăgubiri și nici altor drepturi născute în temeiul contractului sau al legii, după caz. În acest din urmă caz, pentru realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor izvorând din contract, precum și a celor prevăzute de dispozițiile legale aplicabile în materie, partea interesată, sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 1.042 alin. (4) NCPC, va putea proceda, după caz, potrivit dispozițiilor referitoare la ordonanța de plată sau celor privind soluționarea cererilor cu valoare redusă ori la sesizarea instanței competente, în condițiile dreptului comun.¹⁵

În măsura în care sunt întrunite condițiile specifice de admisibilitate, creditorul are alegerea între cele trei proceduri mai sus amintite, precum și între oricare dintre acestea și procedura de drept comun – mijloace procedurale apreciate ca fiind necesare și suficiente de legiuitorul NCPC pentru satisfacerea, în condițiile asigurării exigențelor constituționale, convenționale și legale ale dreptului la un proces echitabil în termen rezonabil (optim și previzibil), a drepturilor de creanță ale creditorilor.

3. Cu referire la preconizata natură nejurisdicțională a procedurii și atribuirea competenței de emitere a somației de plată notarului public/executorului judecătoresc, este de interes și recenta *Decizie nr. 895/2015*¹⁶ a Curții Constituționale prin care, constatându-se neconstituționalitatea dispozițiilor art. 666 NCPC, s-a reținut, în sprijinul soluției jurisprudențiale pronunțate, că „*Executorul judecătoresc, deși îndeplinește un serviciu public, îl reprezintă pe creditor în raportul execuțional care s-a născut între creditor și debitor, fiind, practic, un agent al acestuia; de altfel, onorariul său, partea a cheltuielilor de executare, chiar*

¹⁵ potrivit dispozițiilor art. 1.035 NCPC, „(1) Reclamantul are alegerea între procedura reglementată de prezentul titlu și procedura de drept comun.

(2) De asemenea, dispozițiile prezentului titlu nu aduc nicio atingere drepturilor locatorului sau proprietarului la plata chiriei sau arenzii, la plata de despăgubiri și nici altor drepturi născute în temeiul contractului sau al legii, după caz.

(3) În cazul arătat la alin. (2), pentru realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor izvorând din contract, precum și a celor prevăzute de dispozițiile legale aplicabile în materie, partea interesată, sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 1.042 alin. (4), va putea proceda, după caz, potrivit dispozițiilor referitoare la ordonanța de plată sau celor privind soluționarea cererilor cu valoare redusă ori la sesizarea instanței competente, în condițiile dreptului comun.”

¹⁶ referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 641 și art. 666 din Codul de procedură civilă

dacă, în final, cade în sarcina debitorului, este avansat de creditor [art. 670 din Codul de procedură civilă]. Astfel cum s-a subliniat și în Decizia nr. 458 din 31 martie 2009, executorul judecătoresc nu face parte din autoritatea judecătorească, iar activitatea sa, potrivit art. 4 din Legea nr. 188/2000, se află sub coordonarea și controlul Ministerului Justiției.¹⁷ Mai mult, acesta nu dispune de imperium – atribut care caracterizează numai judecătorul – pentru a da o hotărâre în baza căreia se dispune declanșarea executării silite, respectiv încheierea de încuviințare a executării silite, și nu beneficiază de atribuțiile de imparțialitate și de independență specifice numai instanțelor judecătorești (a se vedea și jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv Hotărârea din 22 mai 1998, pronunțată în Cauza Vasilescu împotriva României, paragraful 41, Hotărârea din 6 mai 2003, pronunțată în Cauza Kleyn și alții împotriva Olandei, paragraful 190, sau Hotărârea din 15 octombrie 2009, pronunțată în Cauza Micallef împotriva Maltei, paragrafele 93-99).” – argumente care, mutatis mutandis, sunt aplicabile și în cazul notarului public.

De lege lata, înscrisul autentificat de notarul public care constată o creanță certă și lichidă are putere de titlu executoriu la data exigibilității acesteia¹⁸. Dar o asemenea atribuție presupune, prin ipoteză, existența acordului de voință al părților, așadar o activitate necontencioasă – în acord, de altfel, cu natura activității notariale (de a asigura persoanelor fizice și juridice constatarea raporturilor juridice civile sau comerciale nelitigioase¹⁹)²⁰.

În ceea ce privește modalitatea propusă de emitere a titlului executoriu de către notarul public, trebuie menționat că, dacă în cazul altor acte și proceduri notariale acestea fie se bazează pe acordul părților, fie legea poate

¹⁷ de altfel, și în *Expunerea de motive* care însoțește propunerea legislativă se reține că cele două profesii juridice (de notar public și, respectiv, de executor judecătoresc) se află sub îndrumarea și controlul nemijlocit al Ministerului Justiției

¹⁸ a se vedea dispozițiile art. 100 teza I din *Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, republicată*, a se vedea și art. 639 alin. (1) NCPC

¹⁹ Potrivit art. 1 din *Legea nr. 36/1995*, „Activitatea notarială asigură persoanelor fizice și juridice constatarea raporturilor juridice civile sau comerciale nelitigioase, precum și exercițiul drepturilor și ocrotirea intereselor, în conformitate cu legea”.

²⁰ Cu privire la constituționalitatea acestei soluții legislative, a se vedea, spre exemplu, *Decizia Curții Constituționale nr. 2/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 66 și 67 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995* prin care s-a reținut, între altele, că ”calificarea actelor notariale care constată o creanță certă, lichidă și exigibilă ca fiind titluri executorii a fost determinată de necesitatea valorificării cu celeritate a respectivei creanțe, fără a afecta în acest mod vreun drept fundamental al părților. O asemenea concluzie este impusă de împrejurarea că autentificarea oricărui înscris de către notarul public dă expresie, într-o formă specifică, acordului de voință al părților, așa cum rezultă din chiar încheierea de autentificare, care atestă prezența acestora în fața notarului, identificarea lor, precum și luarea consimțământului fiecăreia, după ce i s-a adus la cunoștință conținutul înscrisului.”

prezuma (în considerarea naturii și obiectului) caracterul lor necontencios (ca și în cazul cererilor necontencioase adresate instanței), în ceea ce privește emiterea titlului executoriu pentru executarea unor creanțe, legea nu poate porni de la prezumția caracterului lor necontestat.

Dimpotrivă, este vorba despre invocarea și recurgerea la forța de constrângere a statului pentru realizarea unor drepturi patrimoniale, în contradictoriu cu o altă persoană căreia i se opune executarea. Prin urmare, orice procedură s-ar dori dată în competența notarilor, aceasta trebuie să conțină toate mecanismele care să permită și să garanteze poziția părților, exprimarea argumentelor acestora și exercitarea dreptului lor la apărare, numai după aceea putându-se deduce caracterul necontencios al procedurii.

Fără a nega *de plano* componența notarului public de a emite titluri executorii, situațiile în care legea atribuie caracter executoriu actului notarial sunt situații în care actul este unul bilateral (contract), deci se întemeiază pe cunoașterea de către părți și asumarea de către acestea inclusiv a acestui aspect în momentul realizării acordului de voință.

4. Sub rezerva considerentelor mai sus expuse, care impun soluția reanalizării principiale a necesității și oportunității promovării unei proceduri (nejurisdicționale, supusă controlului judecătoresc doar *a posteriori*) pentru emiterea somației de plată – mai ales în considerarea lipsei unei analize de impact a aplicării, de altfel, pentru un termen relativ scurt, a mecanismelor procedurale, generale sau speciale, consacrate de NCPC, care să conducă la concluzia neasimilării/ineficienței practice a acestor reglementări *de lege lata*, precum și a potențialului dezavantaj generat de existența unui potpuriu de proceduri speciale destinate să asigure, fără, însă, o delimitare riguroasă²¹, mijloace pentru realizarea dreptului de creanță al creditorului – formulăm, în continuare, unele propuneri și observații punctuale referitoare la unele dintre soluțiile normative cuprinse în propunerea legislativă:

- în ceea ce privește partea finală a dispozițiilor **art. 2 alin. (2) lit. a)** din propunerea legislativă, precizăm faptul că nu trebuie exclusă *de plano* existența interesului părții de a obține un titlu executoriu (jurisdicțional) în ipoteza în care deține un titlu executoriu nejurisdicțional (e.g. contractul) – de exemplu, pentru a se pune la adăpost de eventuala invocare, pe cale de contestație la executare, a unor motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu. Totodată, în privința creanțelor având ca obiect plata chiriei datorate pentru locuințe/suprafețe locative,

²¹ între propunerea inițiatorilor și reglementările NCPC nu există nici un fel de corelare, o eventuală procedură nejurisdicțională, de competența notarului public/executorului judecătoresc, fiind necesar a se integra în ansamblul legislației în vigoare

reamintim o altă cale procedurală rapidă, abreviată, dar jurisdicțională, pusă la dispoziția creditorului: potrivit dispozițiilor art. 1.042 alin. (4) NCPC, dacă, în procedura specială de evacuare din imobilele deținute sau folosite fără drept, s-a solicitat și plata chiriei ori a arenzii exigibile, instanța, cu citarea părților, va putea dispune odată cu evacuarea și obligarea pârâtului la plata acestora, inclusiv a sumelor devenite exigibile în cursul judecății. De altfel, cum s-a arătat, tot ca mărturie a interșanjabilității în beneficiul reclamanților creditori, a celor trei proceduri speciale jurisdicționale consacrate de NCPC, invocate anterior, creditorul reclamant poate obține, cu respectarea condițiilor specifice de admisibilitate, recunoașterea dreptului său la chirie (sau arendă), fie în temeiul procedurii speciale de evacuare, fie în cadrul procedurilor ordonanței de plată sau a celei privind soluționarea cererilor de valoare redusă ori, desigur, pe calea procedurii de drept comun;

- cu referire la dispozițiile **art. 2 alin. (2) lit. e)**, precizăm că, în unele cazuri, legea atribuie caracter de titlu executoriu unora dintre înscrisurile care constată sau prin care se stabilesc drepturi de creanță având ca obiect sume datorate cu titlu de onorariu/tarif²²;

- din economia dispozițiilor propuse prin inițiativa legislativă analizată nu rezultă cu claritate dacă, în ce moment și prin ce mecanism debitorul este informat despre cererea de emitere a titlului executoriu, neregăsindu-se nicio normă – în afara celei cuprinse la **art. 2 alin. (3) lit. d)**, potrivit căreia reclamantul trebuie să facă dovada că l-a notificat pe pârât cu privire la plata debitelor, cu cel puțin 10 zile înainte de data introducerii cererii privind emiterea somației de plată – care să stabilească vreun mecanism capabil să garanteze informarea debitorului despre posibilitatea emiterii titlului executoriu și posibilitatea acestuia de a-și exprima poziția sau opoziția, de a formula vreo apărare. Pe cale de consecință, apreciem că dispozițiile amintite ar fi trebuit analizate prin raportare atât la dispozițiile art. 1.015 alin. (1) NCPC, în conformitate cu care creditorul îi comunică debitorului, prin intermediul executorului judecătoresc sau prin scrisoare recomandată, cu conținut declarat și confirmare de primire, o somație, prin care îi va pune în vedere să plătească suma datorată în termen de 15 zile de la primirea acesteia, cât și cu reglementările de drept comun privitoare la

²² potrivit art. 31 alin. (3) teza I din *Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările ulterioare*, contractul de asistență juridică, legal încheiat, este titlu executoriu; în conformitate cu prevederile art. 670 alin. (3) pct. 2-4, alin. (4) teza I și alin. (6) NCPC, încheierea prin care executorul judecătoresc stabilește sumele datorate cu titlu de cheltuieli de executare (printre care și onorariul executorului judecătoresc, onorariul avocatului în faza de executare silită și onorariul expertului, al traducătorului și al interpretului) constituie titlu executoriu atât pentru creditor, cât și pentru executorul judecătoresc

punerea în întârziere a debitorului printr-o notificare scrisă și acordarea acestuia a unui termen (rezonabil) de executare²³.

Se observă că în sistemul ambelor reglementări citate debitorului i se acordă un termen (suplimentar) de executare voluntară²⁴ a obligației, somația/notificarea având drept scop acordarea posibilității debitorului de a-și îndeplini de bunăvoie obligația²⁵. În doctrină, s-a subliniat că scopul instituirii obligației de comunicare a somației este acela de încercare de degrevare a rolului instanțelor, similar procedurii concilierii directe prevăzute anterior NCPC de art. 720¹ din Codul de procedură civilă din 1865 și că, prin urmare, importanța acordată somației din perspectiva încercării unei soluționări amiabile și a evitării recurgerii la instanță este evidentă²⁶.

În doctrină, s-a mai învederat că acordarea termenului suplimentar de plată constituie o cerință menită să determine părțile să încerce soluționarea amiabilă a litigiului, iar nu să recurgă direct la procedura judiciară sau arbitrală, anevoioasă, lungă și costisitoare. Termenul de executare acordat debitorului de către creditor este un veritabil termen de grație de sorginte extrajudiciară, instanța de judecată nemaiavând, în acest caz, dreptul de a-l acorda și nici de a-l nesocoti ori de a-l modifica ori suplimenta²⁷.

Totodată, opinăm că simpla ajungere la scadență a obligațiilor sau împlinire a unui termen de 30 de zile de la scadență nu este de natură să atragă calificarea necondiționată a creanței ca fiind necontestată. Astfel, neexecutarea la scadență a obligației poate fi consecința intervenirii unei cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale (ordinea executării obligațiilor, excepția de neexecutare a contractului sinalagmatic, imposibilitatea de executare – art. 1555 – 1557 din *Titlul V Executarea obligațiilor al Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare*). Cum s-a arătat în doctrină, condiția fundamentală a invocării remediilor puse de lege la dispoziția creditorului în cazul neexecutării obligației de către debitor presupune, între altele, și ca

²³ Art. 1522 din *Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare* (în continuare NCC)

²⁴ calificat uneori în doctrină ca fiind un veritabil termen de grație [a se vedea A. Rădoi, în V.M. Ciobanu, M. Nicolae (coord.), op. cit., vol. II, comentariul art. 1.022 NCPC, pct. 3]

²⁵ Astfel, creditorul poate introduce cererea privind ordonanța de plată la instanța competentă pentru judecarea fondului cauzei în primă instanță doar dacă debitorului nu plătește în termenul acordat (a se vedea dispozițiile art. 1.016 NCPC)

²⁶ A se vedea A. Rădoi, în V.M. Ciobanu, M. Nicolae (coord.), op. cit., vol. II, comentariul art. 1.015 NCPC, pct. 1 (lucrare în curs de publicare); somația amintită este calificată uneori ca o modalitate de punere în întârziere cu caracter special, obligatorie și derogatorie de la dreptul comun reglementat de NCC (ibidem, pct. 4)

²⁷ A se vedea M. Nicolae, *Codex Iuris Civilis*, tomul I, *Noul Cod civil. Ediție critică*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, Introducere, p. CXXXVIII și p. 397

neexecutarea să nu fie justificată. În măsura în care debitorul invocă o justificare admisă de lege pentru neexecutare, anumite remedii îi sunt inaccesibile creditorului sau toate acestea, în funcție de natura justificării²⁸.

De asemenea, în context, este de remarcat definiția dată noțiunii de „creanță necontestată” de art. 3 alin. (1) teza a II-a din *Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui Titlu Executoriu European pentru creanțele necontestate*. Astfel, o creanță se considerată necontestată în cazul în care:

- debitorul a recunoscut-o în mod expres acceptând-o sau recurgând la o tranzacție care a fost aprobată de o instanță judecătorească sau încheiată în fața unei instanțe judecătorești în cursul unei proceduri judiciare;
- debitorul nu i s-a opus niciodată, în conformitate cu normele de procedură ale statului membru de origine, în cursul procedurii judiciare;
- debitorul nu s-a prezentat sau nu a fost reprezentat în cadrul unei ședințe de judecată privind această creanță după ce a contestat-o inițial în cursul procedurii judiciare, cu condiția ca atitudinea sa să fie asimilabilă unei recunoașteri tacite a creanței sau a faptelor invocate de creditor în temeiul legislației statului membru de origine;
- debitorul a recunoscut-o în mod expres într-un act autentic²⁹.

Precizăm că legea nu poate porni de la prezumția existenței caracterului necontestat al creanțelor. Prin urmare, orice procedură s-ar dori dată în competența notarilor ar trebui să conțină mecanisme care să permită exprimarea poziției debitorului anterior emiterii titlului executoriu – în sensul existenței unor motive pentru neexecutare și a intenției acestuia de a contesta creanța - mecanisme care să asigure verificarea, în concret, a întrunirii condiției de creanță necontestată de care depinde accesul la această procedură.

- o chestiune căreia propunerea legislativă nu îi oferă rezolvare vizează efectele procedurii nejurisdicționale pe planul prescripției extinctive. Amintim, în context, că somația comunicată debitorului, prin intermediul executorului judecătoresc, în procedura ordonanței de plată reglementată de

²⁸ A se vedea I.-Fl. Popa, în L.Pop, I. – Fl. Popa, St. I. Vidu, *Curs de drept civil: obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 183-184

²⁹ A se vedea și considerentul (5) – în conformitate cu care noțiunea de „creanțe necontestate” ar trebui să cuprindă toate situațiile în care un creditor, în lipsa stabilită a oricărei contestații din partea debitorului cu privire la natura și valoarea unei creanțe pecuniare, a obținut fie o hotărâre judecătorească împotriva acestui debitor, fie un act executoriu care necesită o acceptare expresă a debitorului, indiferent că este vorba despre o tranzacție judiciară sau de un act autentic – și (6) – potrivit căruia lipsa de obiecții din partea debitorului, astfel cum se prevede la art. 3 alin. (1) lit. b) din regulamentul mai sus menționat, poate lua forma unei neprezentări la o ședință de judecată sau a faptului de a nu da curs unei invitații făcute de instanță de a notifica în scris intenția de a se apăra în cauza respectivă – din preambulul regulamentulului mai sus citat.

NCPC întrerupe prescripția extinctivă potrivit dispozițiilor art. 2.540 NCC, care se aplică în mod corespunzător³⁰, așadar numai condițional, dacă este urmată de chemarea în judecată a celui în folosul căruia curge prescripția în termen de 6 luni de la data punerii în întârziere.

- apreciem necesară reanalizarea dispozițiilor propuse la **art. 8** din inițiativa legislativă, în considerarea lipsei unor reglementări similare celor consacrate de NCPC, care, urmărind să garanteze drepturile creditorului și ale debitorului, stabilesc că instanța emite ordonanța de plată, în care precizează și suma și termenul de plată – elemente esențiale ale ordonanței de plată³¹ - termen care nu va fi mai mic de 10 zile și nu va depăși 30 de zile de la data comunicării ordonanței. Mai mult, în procedura ordonanței de plată, judecătorul nu va putea stabili alt termen de plată, decât dacă părțile se înțeleg în acest sens, iar, în cazul creanțelor reprezentând obligații de plată a cotelor din cheltuielile comune față de asociațiile de proprietari, precum și a cheltuielilor de întreținere ce revin persoanelor fizice corespunzător suprafețelor locative pe care le folosesc ca locuințe, instanța, la cererea debitorului, va putea, prin excepție de la regulile deja amintite, să dispună stabilirea unui termen de plată mai mare ori eșalonarea plății, ținând seama de motivele temeinice invocate de debitor în ceea ce privește posibilitățile efective de plată.

- considerăm că se impunea reanalizarea dispozițiilor **art. 10 alin. (1)** din propunerea legislativă, în scopul clarificării normei de trimitere la dispozițiile NCPC, reglementarea de drept comun în materie procesual civilă oferind nu doar posibilitatea recursului la procedura de drept comun, ci și la o serie de proceduri speciale, cum sunt cele menționate la pct. II.2, prin intermediul cărora creditorul poate obține, cu concursul justiției, realizarea dreptului său de creanță. De asemenea, era necesară reanalizarea prevederilor cuprinse la **art. 10 alin. (2)** din inițiativa legislativă, din perspectiva necesității eliminării unor potențiale abuzuri din partea debitorului, cu consecințe pe planul afectării utilității procedurii speciale nejurisdicționale preconizate.

- totodată, era necesară reanalizarea normei propuse la **art. 11 alin. (2)**, din perspectiva utilității sale, în condițiile în care instanța judecătorească realizează o examinare completă a împrejurărilor de fapt și de

³⁰ Potrivit art. 1.015 alin. (2) NCPC, „(1) Creditorul îi va comunica debitorului, prin intermediul executorului judecătoresc sau prin scrisoare recomandată, cu conținut declarat și confirmare de primire, o somație, prin care îi va pune în vedere să plătească suma datorată în termen de 15 zile de la primirea acesteia.

(2) Această somație întrerupe prescripția extinctivă potrivit dispozițiilor art. 2.540 din Codul civil, care se aplică în mod corespunzător”.

³¹ A se vedea I. Leș, op. cit., p. 1309

drept din cauza respectivă, obiectul judecării nefiind circumscris controlului încheierii notarului public/executorului judecătoresc. Părților li se asigură posibilitatea de a participa la toate fazele de desfășurare a procesului, acestea putând să ia cunoștință de cuprinsul dosarului, să propună probe, să își facă apărări, să își prezinte susținerile în scris și oral și să exercite căile legale de atac, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege³². Judecătorul are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale. În acest scop, cu privire la situația de fapt și motivarea în drept pe care părțile le invocă, judecătorul este în drept să le ceară să prezinte explicații, oral sau în scris, să pună în dezbateră acestora orice împrejurări de fapt sau de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere sau în întâmpinare, să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, precum și alte măsuri prevăzute de lege, chiar dacă părțile se împotrivesc³³.

- semnalăm faptul că dispozițiile **art. 12 alin. (1)** din inițiativa legislativă, care consacră o procedură specială, nejurisdicțională, de constatare a caracterului executoriu al somației de plată, trebuia analizat inclusiv în raport cu unele dintre considerentele reținute de Curtea Constituțională în *Decizia sa nr. 895/2015*.

- dispozițiile propuse la **art. 15** din inițiativa legislativă trebuiau analizate în considerarea faptului că investirea cu formulă executorie nu mai este consacrată, ca procedură de sine stătătoare, de NCPC, în urma recente sale amendări prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2016*³⁴, promovată în scopul punerii de acord a dispozițiilor acestui cod cu prevederile legii fundamentale și cu *Decizia Curții Constituționale nr. 895/2015*.

³² Potrivit art. 13 alin. (3) NCPC, „Părților li se asigură posibilitatea de a participa la toate fazele de desfășurare a procesului. Ele pot să ia cunoștință de cuprinsul dosarului, să propună probe, să își facă apărări, să își prezinte susținerile în scris și oral și să exercite căile legale de atac, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.”

³³ A se vedea prevederile art. 22 alin. (2) NCPC, „Judecătorul are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale. În acest scop, cu privire la situația de fapt și motivarea în drept pe care părțile le invocă, judecătorul este în drept să le ceară să prezinte explicații, oral sau în scris, să pună în dezbateră acestora orice împrejurări de fapt sau de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere sau în întâmpinare, să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, precum și alte măsuri prevăzute de lege, chiar dacă părțile se împotrivesc.”

³⁴ pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedura civilă, precum și a unor acte normative conexe

- precizăm că se impunea analizarea dispozițiilor **art. 16** din inițiativa legislativă în raport cu prevederile cu caracter de principiu ale art. 451 și următoarele NCPC.

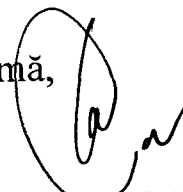
- referitor la dispozițiile art. **17 alin. (1)** din propunerea legislativă, era necesară reanalizarea acestora în vederea asigurării clarității și previzibilității normei, inclusiv în considerarea faptului că recursul la dispozițiile NCPC, ca norme completatoare, vizează nu doar activitatea instanțelor judecătorești, ci și procedura nejurisdicțională ce se preconizează a fi promovată.

5. Semnalăm faptul că inițiativa legislativă analizată se suprapune, în parte, cu *propunerea legislativă privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană și a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995 (Plx. 121/2016)*, prin care se propune atribuirea, în competența notarului public, a emiterii titlurilor executorii pentru creanțe necontestate. Cele două propuneri legislative ar fi trebuit analizate corelat, pentru a nu crea paralelisme legislative și pentru a stabili relația între procedura necontencioasă extrajurisdicțională preconizată și procedura desfășurată în fața instanței: domeniul fiecărei proceduri trebuie clar definit.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate de la pct. II, **Guvernul nu susține adoptarea acestei propuneri legislative.**

Cu stimă,

Dacian Julien CIOLOȘ

Domnului senator Călin-Constantin-Anton Popescu-Tăriceanu
Președintele Senatului